

Preek over Spreuken 25:28

Liturgie:

Votum en groet

Zingen: Ps. 108:1,2

Gebed

Schriftlezing: Spreuken 25

Zingen: Ps. 18:1,9

Tekst: Spreuken 25:28

Preek

Zingen: Lb. 22:1,2,6

Geloofsbelijdenis: Gez. 179b

Collecte

Zingen: Gez. 103:3,5,7,8

Zegen

Gehouden te: Baflo, 10-08-14 (14.30 u.)

Preek

Thema: Ontmanteld leven aanschouwelijk gemaakt.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

1. Fotoalbum

Wat doe je met je vakantiefoto's? Zet je ze op je computer of maak je er een fotoboek van bij de Hema, Albelli, de Fotofabriek of hoe die bedrijven ook maar heten mogen. Zo doen we dat in deze digitale tijd. Vroeger ging je met je volle fotorolletjes naar de fotograaf. Je liet ze afdrukken en je maakte thuis een mooi fotoalbum.

Hoe dan ook, meestal zet je bij je foto's een onderschrift. 'Jantje in de Efteling. Pietje bij de toren van Pisa. Klaasje op de boot naar Borkum.' Of iets dergelijks. Dan weet je later ook nog wat het is. En je kunt op deze manier je fotoboek aan anderen laten zien en vertellen waar je geweest bent en wat je gezien hebt.

Koning Salomo kon nog geen foto's maken. De dienaren van Hizkia evenmin. Ze maakten geen fotoalbums zoals wij. Maar ze konden op onnavolgbare wijze plaatjes schieten van het leven. Met woorden.

Salomo was er een meester in. En hij zette er treffende onderschriften bij. Daarmee wilde hij de lezers van het 'fotoalbum van de wijsheid' aan het denken zetten en iets leren. De dienaren van koning Hizkia zijn nadien verantwoordelijk geweest voor de samenstelling en de ordening van de 'beeldspreuken'.

In Spreuken 25 vinden we verschillende keren deze vorm van spreuken. Een korte tekening met een leerzaam onderschrift. De bijbelse wijsheid kiest deze kunstige vorm om het leven uit te tekenen en van commentaar te voorzien. Ook het verwrongen leven van de mensen.

Dat vinden we in de spreuk van vanmiddag. In de vertaling van de Naardense Bijbel:

*"Als een opengebroken stad zonder muur,
is een man
zonder rem op zijn geest."*

Hier wordt uitgetekend wat voor puinhoop het leven wordt, als de muren rond de geest van de mens worden weggehaald. God de Heilige Geest tekent de ontmanteling van het leven, waar de mens ongeremd zijn gang gaat. Dat zet ik in het thema van de preek.

Ontmanteld leven aanschouwelijk gemaakt.

2. Bedreiging

Vele eeuwen lang hebben stadsmuren bescherming geboden aan de bevolking van stad en land. Een paar duizend jaar. Van de oudst bekende steden als Jericho, een paar duizend jaar voor Christus, tot en met steden in de 18^e / 19^e eeuw na Christus. Toen pas verloren de stadsmuren hun oorspronkelijke functie. Onder andere door de

bevolkingsgroei. Er moest ruimte voor woningbouw worden gezocht buiten de muren.

Een stad was een stad door zijn muren en poorten. Dorpen hadden geen muren en waren open gemeenschappen. Stadsmuren boden veiligheid en bescherming tegen de vijanden. Binnen de muren kon de bevolking het lang uithouden onder een belegering.

Al vroeg in de geschiedenis waren de muren rond de steden van imponerende hoogte en dikte. Je kunt je voorstellen dat het herdersvolk Israël vol ontzag heeft opgekeken tegen de muren van Jericho, de eerste stad van Kanaän die ze tegenkwamen. En dat ze zich vertwijfeld afvroegen: 'Hoe komen we daar ooit langs of doorheen?'

Het was de HEER zelf die de muren van Jericho liet instorten. Hij legde de stad open voor Israël en de bevolking was haar bescherming kwijt. De stad kon toen gemakkelijk worden ingenomen.

Hoe sterk de muren tot de verbeelding spraken vanwege de bescherming die ze boden blijkt ook hieruit. De HEER zelf wordt een muur en een vesting genoemd rondom de gelovige. Ik denk aan de woorden uit Psalm 18:1, berijmd:

*"Gij zijt mijn steenrots, mijn bevrijder, Gij
Gij zijt een muur, een vestingwal om mij."*

Muren bieden dus bescherming aan een stad en zijn bevolking. Maar vijandelijke legers hebben in de loop van de tijd allerlei wapens ontwikkeld om bressen te schieten in de muur. Om op die manier een stad te kunnen openbreken, veroveren en ontmantelen. Stormrammen vroeger. In later eeuwen, na de uitvinding van het buskruit, kanonnen. De bedreiging van de veiligheid werd steeds groter. En de doelmatigheid van de stadsmuren nam af. En tegen de luchtmacht kan geen stadsmuur bescherming bieden. Onze steden zijn allemaal open. Iedereen kan er zomaar binnen.

Nu kijken we even naar het plaatje van onze tekst. Wat zien we uitgebeeld *"Een opengebroken stad zonder muur..."* Ontmanteld dus. De vijand kan er zomaar binnen wandelen. En de bevolking wordt bedreigd met plundering en uitroeiing. Het beeld laat nog niet een compleet verwoeste en platgebrande stad zien, als Hiroshima en Nagasaki na de atoombom. Maar daar zou het op aan kunnen gaan, richting Gaza...

Wat een dreiging gaat er uit van zo'n tekening. Wat een bedreiging voor de mensen die binnen de stad bescherming en veiligheid dachten te vinden. Wij zien de beelden van de oorlogsgebieden, verwoeste steden.

Bepaald geen vakantiefoto dus in onze tekst. Maar een scherp en onthutsend beeld van ontmanteld leven. Een stad zonder muur is geen stad meer in de beleving van de mensen in bijbelse tijd. Het is er geen leven.

Dat ontmantelde leven wil de HEER ons door middel van Salomo uittekenen. Want er staat een onderschrift onder de plaat.

*"Als een opengebroken stad zonder muur,
is een man
zonder rem op zijn geest."*

Of:

*"Iemand zonder zelfbeheersing
is als een stad waarvan de muur is geslecht."*

Het gaat dus niet om die ont-muur-de en ontmantelde stad als zodanig. Maar om de mens en zijn leven.

Wat bedoelt de Bijbel nu met de 'geest', waarop die mens geen rem meer heeft, de geest waarover hij geen controle meer heeft?

De geest van de mens is de kracht die hem in beweging zet. Zoals de wind met onzichtbare kracht de molen in beweging zet en de bomen heen en weer laat zwiepen. Zo brengt de geest van de mens hem in beweging, als de adem die van de mensen uitgaat en die je als mens gebruikt om te leven.

Geest, dat is in het algemeen lucht in beweging. De ademstoot, de windstoot, die kracht heeft. Een dynamische kracht is het. Nu is de wind vrij om te gaan waarheen hij wil, onder Gods leiding. "De wind blaast waarheen hij wil," zegt Jezus. En hij betreft dat beeld op de Heilige Geest, de adem en de wind van God. Hij zet het leven van Gods mensen in beweging en brengt ze onder de beademing van God. Salomo zet in onze spreuk iemand met een ongeremde geest neer. Hij legt zijn driften niet aan banden. Heftig en ongecontroleerd is hij in zijn woede-uitbarstingen. Of losbandig in het zich laten gaan in de zogenoemde genoegens van het leven. Remmingen kent hij niet. Van zelfbeheersing weet hij niet. Hij doet wat hem in de zin komt en laat zich door niets of niemand tegenhouden. Een Lamech-figuur dus.

De Heilige Geest zegt: 'Zo iemand is als een opengebroken stad zonder muur.' Een levensgrote bedreiging voor zichzelf en voor de mensen in zijn omgeving. Het is een ontmanteld leven dat brokken geeft. Zo'n leven is een ruïne of wordt dat, als het niet verandert.

Zoals een stad zonder muren geen stad meer is, zo is een leven zonder remmen geen leven meer. Althans geen leven, zoals God het bedoeld heeft en zoals Hij dat wil van de mensen.

Het is de dwaasheid ten top. Want je helpt jezelf de vernieling in. Je bent een bedreiging voor jezelf.

Want anders dan bij een gewone stad komen hier de vijanden en hun aanvallen niet van buitenaf. Het zijn niet vreemde troepen, die bressen in de muren schieten, de stad bestormen en innemen.

Hier komt de ontmanteling van de muren van binnenuit. Iemand sloopt de beschermende omheining rond zijn eigen geest. Of hij weigert die bescherming op te trekken. Hij ondergraaft de fundamenteën van zijn leven.

Nou, dan zijn er vijanden genoeg van buiten de mens die daar garen bij willen spinnen. Denk aan de macht en de invloed van de boze en zijn handlangers.

Wie geen muren om zijn geest heeft of duldt, die zet de poort van zijn leven en zijn hart open voor zijn doodsvijanden. Dat zijn – leren de Bijbel en de catechismus ons, zondag 52 – de duivel, de wereld en ons eigen vlees. Laatstgenoemde is de vijand binnen de stad, die de poort open zet en de muren ondergraaft, zodat ze instorten en geen vestingwal meer vormen tegen aanvallen en aanvechtingen.

Zo schetst onze spreuk met een paar woorden de scherpe contouren van ongeremdheid, waarmee mensen rondgaan en brokken maken. Scherp gezegd, het leven in een ontmantelde stad is een hel, als er al leven mogelijk is. Het is uiterst bedreigend.

En het is de bedoeling van de tekening om ons, jongeren en ouderen te pakken en voor het gevaar te waarschuwen. Aanschouwelijk onderwijs maakt de meeste indruk en blijft de leerlingen het langst bij. God de Heilige Geest is de wijze leraar voor ons leven.

3. Zelfbeheersing

Wat moet ik nu met deze foto uit het album van Salomo? Die vraag snap ik. Duidelijk is dat deze spreuk niet voor niets in de Bijbel staat. De dienaren van koning Hizkia hebben hem gevonden en met vele andere gebundeld en in dit album geplakt. De Heilige Geest vond het dus de moeite waard om ons hiernaar te laten kijken. De scherpste van het beeld met het commentaar prikkelt, onderwijst en waarschuwt. Juist door zijn vorm. Ga er mee aan de slag in je geest en word er wijzer van. Als je er zo naar kijkt, merk je dat er wel degelijk een positieve boodschap in ligt. Het helpt ook, als je verder in de Spreuken speurt en andere platen bekijkt en vergelijkt. Muren om een stad en om je geest zijn van levensbelang voor je veiligheid. Als je die muren respecteert, intact laat en bewaakt, dan ben je echt geen slappeling. Eerder een held. Kijk maar naar Spreuken 16:32.

*"Beter een geduldig mens dan een vechtjas,
beter zelfbeheersing dan een stad veroveren."*

Of:

*"Beter lankmoedig dan heldhaftig,-
wie zijn geest beheerst
is sterker dan wie een stad inneemt."* (Naardense Bijbel)

Een geduldig mens is lang van gemoed. Hij heeft geen kort lontje en barst niet direct uit in irritatie of woede. Hij is niet heftig in zijn reacties en driften. Zo iemand houdt het lang vol met de mensen en met wat zij hem aandoen. Zo is de HEER ook geduldig met ons.

Een lankmoedige is een mens van de lange termijn. Hij beheerst zijn geest. Hij heeft zijn innerlijke bewegingen onder controle. Hij kan ze sturen en remmen, waar dat nodig is.

Een geduldig mens overtreft een vechtjas. Uiteindelijk heeft hij meer resultaat dan de soldaat of de generaal die een stad inneemt. Want zo iemand boekt overwinningen op zichzelf in de strijd binnen zijn eigen poorten. De mens die zijn geest beheerst leert zijn kortaangebondenheid af te leggen. In navolging van Christus kruisigt hij zichzelf, zijn vlees en zijn begeerten.

Hoeveel kracht lankmoedigheid heeft, hoe heldhaftig je als wijze dan bent, hebben de dienaren van Hizkia opgetekend in vers 15 van ons hoofdstuk.

*"Een heerser laat zich overtuigen door geduld,
kalme woorden breken krachtige tegenstand."*

Of:

"Met lankmoedigheid is een aanvoerder te verleiden,-

*een zachte tong
kan knoken breken.*" (Naardense Bijbel)

Wijsheid maakt weerbaar met het zachte woord. Daar kan uiteindelijk de machtige niet tegenop. Dat is het leven, schetst Salomo. Al is onze ervaring vaak een andere. Toch lever je met je geduld, met de beheersing van je geest een prestatie van formaat. Niet tegenover de ander in de eerste plaats, maar tegenover jezelf.

Kun je dat in eigen kracht? Echt niet! Je kunt het alleen wanneer je jouw geest zet onder de tucht van de Geest van God. Wanneer Hij zijn kracht en zijn wijsheid in jouw leven openbaart en laat werken.

Zelfbeheersing hoort bij het nieuwe leven. Het is een zaak van geloof en godvrezendheid. Dat lezen we in het Nieuwe Testament.

De apostel Paulus noemt zelfbeheersing vrucht van de Heilige Geest. In Galaten 5 laat hij eerst de ongeremdheid van de bewegingen en de werken van het vlees zien, het ontmantelde leven met zijn gruwelijke resultaat. Daarna tekent hij de veelkleurige vrucht van de Geest.

"Maar de vrucht van de Geest is liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing." (Gal. 5:22)

Zulk leven is nieuw. Het is de moeite waard. Dit is leven op de adem van de Geest, bewogen door de Geest en met de vrucht van de Geest als resultaat.

Zelfbeheersing vraagt oefening en training. De Geest wil je leren je denken, je voelen, je bewegingen onder zijn controle te brengen. Training als een topsporter of een militair.

Een topsporter moet zijn lichaam en zijn bewegingen in bedwang houden en volkomen beheersen. Zo moeten wij ons lichaam in bedwang houden, maar ook onze geest. Je geest is immers de motor van je bewegingen, van heel je leven.

Een stad met een sterke muur garandeert haar inwoners leven, veiligheid en vrede. Die muur van vrede en veiligheid wil God in Christus om jouw geest en jouw leven zetten. Hij wil dat je binnen sterke muren in vrede leeft, bewaard en bewaakt door Jezus Christus en zijn Geest zelf. Dat schrijft Paulus aan de Filippenzen.

"Dan zal de vrede van God, die alle verstand te boven gaat, uw hart en gedachten in Christus Jezus bewaren." (Fil. 4:7)

Dit alles betekent dat het uit den boze is om je geest en je vlees de vrije teugel te geven. Voor u, voor jou geen ontmantelde geest, maar leven binnen de muren van Gods Geest en zijn vrede.

Niet ongeremd reageren en impulsief handelen en je driften ongetemd botvieren. Want dan wordt jouw stad, jouw leven ontmanteld en bedreigd.

Maar Christus volgen in lankmoedigheid en zelfbeheersing. Daar heb je je handen meer dan vol aan. Je bent immers in gevecht met jezelf.

Dat is niet bij voorbaat een verloren strijd. Want Christus heeft de overwinning al behaald. En zijn Geest geeft kracht en wijsheid. Hij maakt je echt 'Geest-driftig' in een nieuw leven.

Hoe staat het erbij met uw muren? Even in Salomo's album kijken!

Amen.